



T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/393
Toplantı Tarihi/Sayısı : 20.9.2022/17
Karar Numarası : 2022/625
Başvuran : M. T. G.
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Aksaray T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : --

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; başvuranın hasta olduğu ve açık cezaevine ayrılma talebinin reddedildiği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Kurumumuzca 05.04.2022 tarih ve ... sayılı ile kayda alınan başvuru dilekçesinde başvuran tarafından özetle:

a. % 44 oranında engelli raporuna sahip olduğu, uyku apnesi rahatsızlığı olduğu, uyurken solunumunun durduğu ve ömrünün sonuna kadar CPAP solunum cihazını kullanmak zorunda olduğu, Aksaray İnfaz Hakimliğine özel infaz rejiminden yararlanmak için başvurduğu, ancak ihtiyaçlarını kendi karşılayabildiği için talebinin reddedildiği,

b. 7242 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında açık cezaevine ayrılma tarihinin 03.07.2022 olduğu, iyi halli hükümlü hakkında kapalı ceza infaz kurumunda kalması gereken toplam sürenin onda birine kadar daha erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma kararı verilebilirken, kendisini geliştirmek için lise okumasına, üniversite sınavlarına kaydolmasına ve kitap okumasına rağmen İdare ve Gözlem Kurulunca kendisinin bu durumdan yararlandırılmadığı, gelişim puanının hesaplanmadığı iddia edilmekte olup, gereğinin yapılması talep edilmektedir.

3. Aksaray T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 12.04.2022 tarihli ve ... sayılı yazılı görüşte özetle:

a. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 29.12.2020 tarihli ve E-66708689-204.21.21-616/145217 sayılı “Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik” konulu yazısının 5’inci maddesinde; “*Gelişim Değerlendirme Raporlarında belirtilen puan esas alınarak iyi hal değerlendirmesi yapılması işlemine, Yönetmelik’in 31’inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, COVID-19 önlemleri kapsamındaki sınırlamaların kaldırılması sonrasında Genel Müdürlükçe duyurulacak tarihte başlanacağı, eşik puanların ileriki bir tarihte duyurulacağı*” hususlarının belirtildiği, eşik puan henüz duyurulmadığı ve ilgili duyurunun yapılması halinde uygulanmaya başlanacağından başvuranın açık ceza infaz kurumuna ayrılması hususunda herhangi bir işlem yapılmadığı, erken iyileşme hususunda yapılacak olan tespitlere Genel Müdürlüğün eşik puanı bildirir yazısından sonra başlanacağı,

b. Mahpusun çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçundan dolayı cezaevinde olduğu, koşullu salıverilme tarihinin 03.07.2026 olduğu, Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği’nin 6/2-b sayılı maddesi ile 7242

sayılı Kanun'un 52'nci maddesinde belirtilen şartları taşımadığı gerekçesiyle açık ceza infaz kurumuna ayrılmaya hak kazanmadığı, muhtemel açık ceza infaz kurumuna ayrılma tarihinin 03.07.2023 olduğu, şekil şartlarının oluşması halinde gerekli değerlendirmenin yapılacağı,

c. Mahpusun sağlık sorunlarının cezaevinde hayatını idame etmeyi engelleyecek nitelikte olduğu yönünde bir beyanın olması halinde talebi doğrultusunda ceza tehiri işleminin başlatılabileceği beyan edilmiş olup, mahpusun suç tipini ve infaz durumunu gösterir müddetnamesi cevabi yazı ekinde sunulmuştur.

4. Muhatap idarenin cevabi yazısı, 15.04.2021 tarihli ve ... sayılı yazı ile başvurana yazılı görüşünü sunması için gönderilmiş ancak başvuran tarafından yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 06.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Kurumun çalışma alanları" başlıklı 24'üncü maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun çalışma alanları arasında sayılmıştır.

7. Mezkûr Yönetmelik'in "Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar" başlıklı 40'inci maddesine göre; "*Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hakimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.*"

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın iddiaları, ceza infaz kurumu idaresinin yanıtları ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

10. 13.12.2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 6'ncı geçici maddesinin birinci fıkrasına göre; "*... cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar (madde 102, 103, 104 ve 105) ... hariç olmak üzere, 105/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan 'bir yıllık' süre, 'üç yıl' olarak uygulanır.*" Mezkur Kanun'un Geçici 9'uncu maddesinin dördüncü fıkrasına göre; "*5237 sayılı Kanunun 102, 103, 104, 105 ve 188 inci maddelerinde düzenlenen suçlardan 18/6/2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 28/6/2014 tarihinden önce işlenmiş olanlar için verilen süreli hapis cezaları bakımından koşullu salıverilme oranı üçte iki olarak uygulanır.*"

11. Aynı Kanun'un "Hapis cezasının infazının hastalık nedeni ile ertelenmesi" başlıklı 16'nci maddesinin altıncı fıkrasına göre; "*Maruz kaldığı ağır bir hastalık veya engellilik nedeniyle ceza infaz kurumu*

koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyen ve toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağı değerlendirilen mahkûmun cezasının infazı üçüncü fıkrada belirlenen usule göre iyileşinceye kadar geri bırakılabilir.”

12. Aynı Kanun’un 105/A sayılı maddesinin birinci fıkrasına göre; *“Hükümlülerin dış dünyaya uyumlarını sağlamak, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini ve güçlendirmelerini temin etmek amacıyla, açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitimevinde bulunan ve koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalan iyi hâlli hükümlülerin talebi hâlinde, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına, ceza infaz kurumu idaresince hazırlanan değerlendirme raporu dikkate alınarak, hükmün infazına ilişkin işlemleri yapan Cumhuriyet Başsavcılığının bulunduğu yer infaz hâkimi tarafından karar verilebilir.”*

13. Aynı Kanun’un “Mükerrirlere ve bazı suç faillerine özgü infaz rejimi ve denetimli serbestlik tedbiri” başlıklı 108’inci maddesinin dokuzuncu fıkrasına göre; *“Birinci fıkradaki koşullu salıverme süreleri, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 102 nci maddesinin ikinci fıkrasında tanımlanan cinsel saldırı suçundan, 103 üncü maddesinde tanımlanan çocukların cinsel istismarı suçundan, 104 üncü maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrasında tanımlanan reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan, 188 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçundan dolayı hapis cezasına mahkûm olanlar hakkında da uygulanır. Ancak, süreli hapis cezaları bakımından koşullu salıverilme oranı, dörtte üç olarak uygulanır.”*

14. 29.12.2020 tarihli ve 31349 sayılı Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik’in “İdare ve gözlem kurulunun görevleri” başlıklı 14’üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre; *“5275 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca oluşturulan idare ve gözlem kurulu; toplam on yıl ve daha fazla hapis cezasına mahkûm olanlar ile terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları, örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar, kasten öldürme suçları, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar ve uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarından mahkûm olanların; açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarına, denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle kalan cezalarının infazına ve denetimli serbestlik tedbiri uygulanmakta iken koşullu salıverilme hariç olmak üzere ceza infaz kurumlarından doğrudan koşullu salıverilmelerine ilişkin iyi hâl değerlendirmelerini yapar.”*

15. Aynı Yönetmelik’in “Gelişim puanlaması” başlıklı 32’nci maddesinin dokuzuncu fıkrasına göre; *“Kapalı ceza infaz kurumunda bulunan ve gelişim puanı Genel Müdürlükçe belirlenen eşik puanı aşan ve erken iyileşme gösterdiği kanaatine varılan iyi halli hükümlü hakkında idare ve gözlem kurulu tarafından, kapalı ceza infaz kurumunda kalması gereken toplam sürenin onda birine kadar daha erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma kararı verilebilir. Erken iyileşmeye bağlı olarak, erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma ile ilgili esas ve usuller Genel Müdürlükçe gösterilir.”*

16. 02.09.2012 tarih ve 28399 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği’nin “Kapalı kurumdan açık kuruma ayrılacak hükümlüler” başlıklı 6’ncı maddesinin birinci fıkrasına göre; *“Hükümlülerden; a) Toplam cezaları on yıldan az olanlar bir ayını, on yıl ve yukarı olanlar ise onda birini kurumlarda infaz edip, iyi hâlli olan ve koşullu salıverilme tarihine yedi yıl veya daha az süre kalanlar, b) Müebbet hapis cezasına mahkûm olup, koşullu salıverilme tarihine beş yıl veya daha az süre kalanlar, c) Cezaları yüksek güvenli kapalı kurumlar veya diğer kapalı kurumların yüksek güvenli bölümlerinde infaz edilenlerden toplam cezalarının üçte birini bu kurumlarda iyi hâlli olarak geçiren ve koşullu salıverilme tarihine üç yıl veya daha az süre kalanlar, açık kurumlara ayrılabilir.”* Aynı maddenin ikinci fıkrasının (b) bendine göre; *“Hükümlülerden; 5237 sayılı Türk*

Ceza Kanununun 102 ve 103 üncü maddeleri ile eşe karşı işlenen 82/1-d, 86/3-a ve 96/2-b maddeleri ve 1/3/1926 tarihli ve mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 414, 416/1, 418/1 maddeleri ile eşe karşı işlenen 449/1, 456 ve 457/1 maddelerinden mahkûm olanların koşullu salıverilme tarihine üç yıldan az süre kalması şartı aranır.”

17. Muhatap Kurum tarafından sunulan müddetname, tarafların iddiaları ve ilgili mevzuat hükümleri beraber değerlendirildiğinde; başvuranın Türk Ceza Kanunu'nun 103, 109 ve 292'nci maddeleri kapsamındaki suçlardan dolayı ceza aldığı, 103'üncü maddenin ikinci fıkrası kapsamında “çocukların cinsel istismarı” suçu işlenmesi neticesinde ceza alan hükümlünün açık cezaevine ayrılması için koşullu salıverilme tarihine üç yıldan az süre kalması şartı arandığı, ikinci fıkra kapsamında nitelikli cinsel istismar suçu olduğu için de koşullu salıverilme oranının dörtte üç oranında uygulandığı, müddetnamede hak ederek tahliye tarihinin 18.01.2032 ve koşullu salıverilme tarihinin 03.07.2026 olduğu, bu nedenlerle açık cezaevine ayrılmaya hak kazanamadığı, iyi halli hükümlü hakkında kapalı ceza infaz kurumunda kalması gereken toplam sürenin onda birine kadar daha erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma kararı verip vermeme hususunun idare ve gözlem kurulunun takdiri kapsamında kaldığı, ağır ve sürekli hastalık nedeniyle cezanın ancak tehir edilebileceği ve cezaevinin de talep doğrultusunda tehir işlemini başlatacağını beyan ettiği görülmüş olup, ceza infaz kurumu tarafından hukuksuz ve keyfi işlem yapıldığı yönündeki iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmıştır.

18. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesine göre; “Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.” Açıklanan gerekçeler doğrultusunda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle "**kabul edilmez**" olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 20.09.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye

